

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ĮSTATYMO „DĖL 1972 METŲ EUROPOS KONVENCIJOS DĖL BAUDŽIAMOJO
PROCESO PERDAVIMO RATIFIKAVIMO“ NR. VIII-583 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai.

Įstatymo „Dėl 1972 metų Europos konvencijos dėl baudžiamojo proceso perdavimo ratifikavimo“ Nr. VIII-583 (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino poreikis aiškiai nustatyti kompetentingas institucijas, atsakingas už prašymų pagal 1972 m. Europos konvenciją dėl baudžiamojo proceso perdavimo, ratifikuotą Lietuvos Respublikos 1997 m. gruodžio 23 d. įstatymu Nr. VIII-583 (toliau – Konvencija), siuntimą ir gavimą bei patikslinti Lietuvai priimtinių dokumentų kalbų sąrašą, siekiant operatyvesnio ir sklandesnio bendradarbiavimo tarp kompetentingų institucijų. Įstatymo projektu konkrečiai siekiama:

1. papildyti Įstatymą Lietuvos Respublikos pareiškimu dėl efektyvesnės prašymų pagal Konvenciją perdavimo tvarkos. Konvencijoje 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[v]isi šioje Konvencijoje nurodyti prašymai pateikiami raštu. Juos ir visus kitus šios Konvencijos taikymui būtinus pranešimus prašymą pateikiančios Valstybės teisingumo ministerija siunčia Valstybės, kuriai adresuojamas prašymas, teisingumo ministerijai arba, vadovaujantis atskiru tarpusavio susitarimu, prašymą pateikiančios Valstybės institucijos siunčia atitinkamoms Valstybės, kuriai adresuojamas prašymas, institucijoms; prašymai grąžinami tuo pačiu būdu.“ Tai reiškia, kad visi Konvencijoje nurodyti prašymai turi būti teikiami per Teisingumo ministeriją. Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 68 straipsnį sprendimus dėl baudžiamojo persekiojimo perėmimo į Lietuvos Respubliką priima Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra. Generalinė prokuratūra taip pat yra kompetentinga institucija pateikti prašymą užsienio valstybei pradėti arba perimti baudžiamąjį persekiojimą ir perduoti ikiteisminio tyrimo metu surinktą medžiagą. Įstatymo projekto rengėjų nuomone, Baudžiamojo proceso kodekso 68 straipsnyje įvardintais atvejais Teisingumo ministerijos tarpininkavimas pagal Konvenciją yra perteklinis, nekuriantis pridėtinės vertės. Atsižvelgiant į tai, siekiant procesų efektyvumo, siūlytina pasinaudoti Konvencijos 13 straipsnio 3 dalyje nustatyta galimybe numatyti kitą, nei nustatyta šio straipsnio 1 dalyje, prašymų perdavimo tvarką, nurodant, kad prašymus gauna ir siunčia Generalinė prokuratūra su viena išimtimi. Išlaikant susiklosčiusią bendradarbiavimo pagal tarptautines sutartis dėl teisinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose praktiką, siūlytina Teisingumo ministeriją palikti kompetentinga prašymus užsienio valstybėms persiunčiančia institucija tik teismo nagrinėjimo stadijoje;

2. siekiant tvaraus valstybės finansinių išteklių panaudojimo, siūlytina prašymus dėl baudžiamojo persekiojimo perėmimo ir su jais susijusius dokumentus priimti tik su vertimais į anglų arba lietuvių kalbas, atsisakant rusų ir vokiečių kalbų kaip priimtinių kalbų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo ir žmogaus teisių politikos grupė (grupės vadovė Indrė Balčiūnienė, tel. +370 602 56 854 el. p. indre.balciuniene@tm.lt; patarėja Ieva Vaitkūnaitė, +370 645 52 961, el. p. ieva.vaitkunaite@tm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Konvencija Lietuvos Respublikoje 1997 m. gruodžio 23 d. buvo ratifikuota Įstatymu, kurio 2 straipsnyje išdėstyti Lietuvos Respublikos pareiškimai, o 3 straipsnyje – Lietuvos Respublikos išlygos pagal Konvenciją.

Konvencijos 13 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „[v]isi šioje Konvencijoje nurodyti prašymai pateikiami raštu. Juos ir visus kitus šios Konvencijos taikymui būtinus pranešimus prašymą pateikiančios Valstybės teisingumo ministerija siunčia Valstybės, kuriai adresuojamas prašymas, teisingumo ministerijai arba, vadovaujantis atskiru tarpusavio susitarimu, prašymą pateikiančios Valstybės institucijos siunčia atitinkamoms Valstybės, kuriai adresuojamas prašymas, institucijoms; prašymai grąžinami tuo pačiu būdu.“ Taigi, prašymai pagal Konvenciją šiuo metu gaunami ir siunčiami per Teisingumo ministeriją.

Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 68 straipsnį sprendimus dėl baudžiamojo persekiojimo perėmimo į Lietuvos Respubliką priima Generalinė prokuratūra. Generalinė prokuratūra taip pat yra kompetentinga institucija pateikti prašymą užsienio valstybei pradėti arba perimti baudžiamąjį persekiojimą ir perduoti ikiteisminio tyrimo metu surinktą medžiagą.

Konvencijos 13 straipsnio 3 dalyje nustatyta galimybė kiekvienai Susitariančiajai Valstybei pareiškimu Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui pranešti apie savo ketinimą taikyti kitą, nei nustatyta šio straipsnio 1 dalyje, perdavimo tvarką, t. y. numatyti kitą kompetentingą dokumentus pagal Konvenciją gaunančią ir siunčiančią instituciją, ne Teisingumo ministeriją.

Istatymo 2 straipsnio 1 punkte šiuo metu nurodyta, kad vadovaudamasi Konvencijos 18 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublika pasilieka teisę reikalauti, jog prie jai pateikiamų prašymų ir su jais susijusių dokumentų, kurie surašyti ne anglų, vokiečių, rusų arba lietuvių kalbomis, būtų pridedami jų vertimai bent į vieną iš šių kalbų.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Istatymo projektu siūloma papildyti Istatymą Lietuvos Respublikos pareiškimu numatančiu, kad vadovaudamasi Konvencijos 13 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublika nustato šią prašymų perdavimo tvarką:

- a) kai Lietuvos Respublika yra prašymą pateikianti valstybė:
 - i) ikiteisminio tyrimo stadijoje prašymus siunčia Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra;
 - ii) teismo nagrinėjimo stadijoje prašymus siunčia Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija;
- b) kai Lietuvos Respublika yra valstybė, kuriai adresuojamas prašymas, visi prašymai pateikiami Generalinei prokuratūrai.

Toks reguliavimas būtų suderintas su Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 68 straipsnyje įtvirtinta nuostata dėl Generalinės prokuratūros kompetencijos, ir kartu atitiktų Konvencijos 13 straipsnio 3 dalyje nustatytą galimybę valstybėms deklaruoti kitokią prašymų perdavimo tvarką.

Be to, siūloma pakeisti Istatymo 2 straipsnį nurodant, kad, vadovaudamasi Konvencijos 18 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublika pasilieka teisę reikalauti, jog prie jai pateikiamų prašymų ir su jais susijusių dokumentų, kurie surašyti ne anglų arba lietuvių kalbomis, būtų pridedami jų vertimai bent į vieną iš šių kalbų.

Atitinkami pakeitimai leistų efektyviau įgyvendinti tarptautinius įsipareigojimus, skatintų tiesioginių kompetentingų institucijų susižinojimą, stiprintų tarpvalstybinį bendradarbiavimą baudžiamojo persekiojimo srityje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas Istatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimto Įstatymo projekto įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ar verslo plėtrai.

8. Įstatymo projekto atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių teisės aktų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte nėra sąvokų ar jas įvardijančių terminų, kuriuos reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymui įgyvendinti nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Priimtam įstatymui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra: „*baudžiamasis procesas*“, „*tarptautinis bendradarbiavimas*“, „*procesų perdavimas*“, „*kompetentinga institucija*“, „*1972 metų Europos konvencija*“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Papildomų pagrindimų ir paaiškinimų nėra.
